

HEIÐMÖRK

Maí 2025

**Skipulagslýsing
vegna nýs
deiliskipulags
Heiðmerkur**

Inngangur

Deiliskipulagslýsing þessi fjallar um nýtt deiliskipulag Heiðmerkur innan Reykjavíkur ásamt Rauðhólum en þar er nú þegar í gildi deiliskipulag.

Aðdragandi og tilgangur

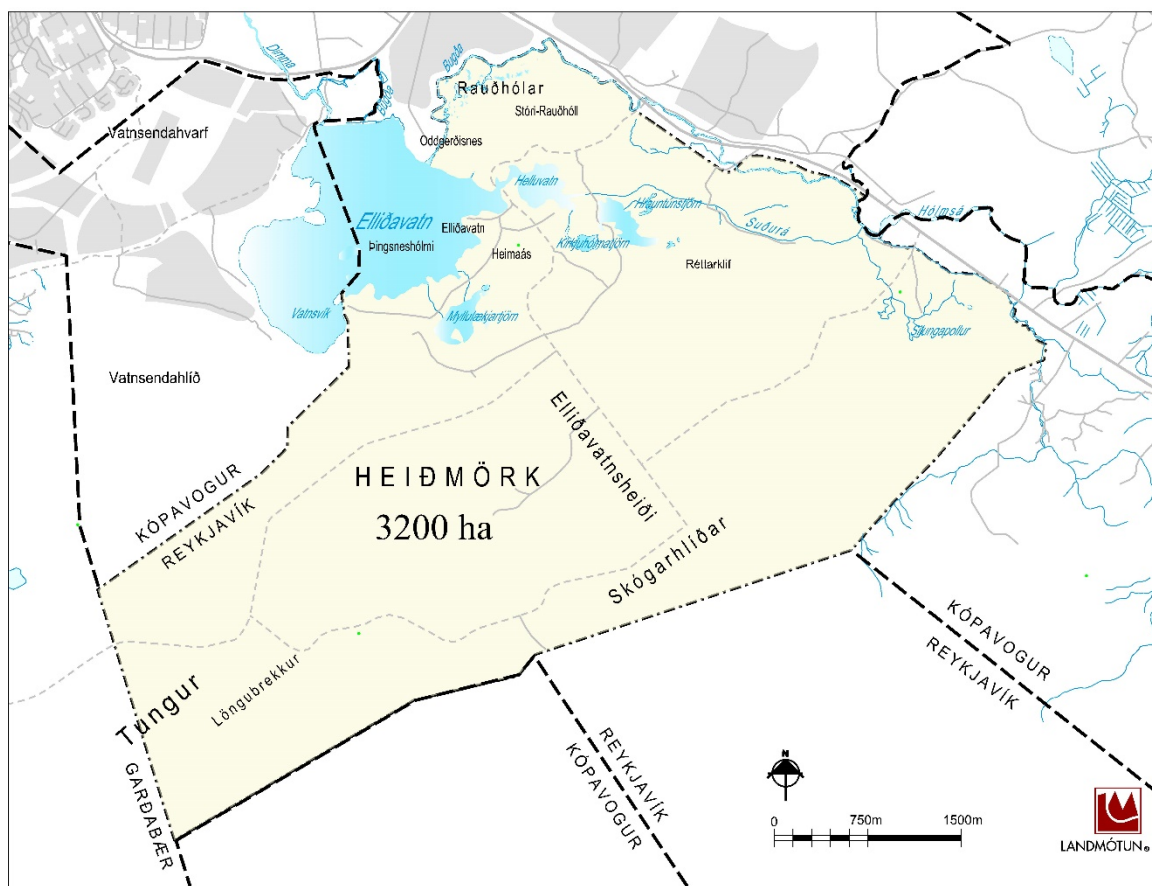
Lengi hefur verið unnið að gerð deiliskipulags fyrir Heiðmörk eða allt frá árinu 2010. Vinnu við það skipulag var hætt árið 2013 en nú hefur verið ákveðið að endurvekja þessa vinnu í þeim tilgangi að tryggja verndun hreins neysluvatns til framtíðar og m.t.t. nógildandi skipulaga og samþykta.

Stofnaður hefur verið vinnuhópur sem fer fyrir deiliskipulagsvinnunni. Í hópnum eru fulltrúar frá Reykjavíkurborg, Veitum, Orkuveitu Reykjavíkur, Skógræktarfélagi Reykjavíkur og Heilbrigðiseftirliti Reykjavíkur. Landmótun hefur verið ráðin sem ráðgjafi vegna vinnu við deiliskipulagið.

Skipulagssvæðið

Heiðmörk er um 3200 ha að stærð, að Rauðhólum meðtöldum. Í Heiðmörk og nágrenni er vatnstökusvæði Höfuðborgarsvæðisins ásamt því að hún er stærsta útivistarsvæði Reykjavíkur og friðland sem vígt var 1950. Græni trefillinn sem umlykur allt höfuðborgarsvæðið liggur að hluta til um Heiðmörk. Landsvæði Heiðmerkur fellur auk Reykjavíkur undir tvö önnur sveitarfélög, þ.e. Garðabæ og Kópavog en deiliskipulag þetta mun aðeins ná yfir hluta Heiðmerkur er liggur innan sveitarfélagamarka Reykjavíkurborgar.

Deiliskipulagsvæðið afmarkast af Suðurlandsvegi til norðurs, ánni Bugðu, Elliðavatni og sveitarfélagamörkum Kópavogs til vesturs, gömlu Heiðmerkur girðingunni til austurs og sveitarfélagamörkum Garðabæjar til suðurs.

Mynd 1. Afmörkun Deiliskipulags fyrir Heiðmörk sem er 3200 ha.

Leiðarljós og markmið

Leiðarljós með gerð deiliskipulags fyrir Heiðmörk er **að tryggja öryggi og óbreytt gæði grunnvatns til langrar framtíðar og að svæðið nýtist áfram til útivistar í sátt við vatnsvernd.**

Að öðru leyti eru markmið deiliskipulagsins margþætt og eiga að tryggja samræmingu landnotkunar innan svæðisins til að forðast hagsmunarárekstra milli núverandi og framtíðar landnotkunar á svæðinu. Helstu markmið sem útfærð verða í samræmi við leiðarljós eru:

- Heiðmörk verði áfram fjölbreytt skógræktarsvæði þar sem gróðurþekja styður við vatnsgæði og viðhald hennar taki mið af vatnsvernd, brunavörnum, sjálfbærni og lýðheilsu.
- Heiðmörk verði áfram útivistarsvæði fyrir alla aldurshópa í sátt við vatnsvernd, með áherslu á vernd vistkerfa og náttúrufarsleg sérkenni.
- Skilgreina svæði eftir nýtingu þeirra, hlutverki og verndun.
- Skilgreina legu Græna stígsins í gegnum Heiðmörk með tilliti til vatns-, náttúruverndar og útivistar.
- Skilgreina og styrkja legu göngu-, hjóla- og reiðstíga um svæðið, með áherslu á tengingar við nærliggjandi byggð og aðliggjandi útivistarsvæði.
- Styrkja tengingu byggðar við Heiðmörk með áherslu á góð tengsl við almenningssamgöngukerfi og sjálfbæra ferðamáta.
- Dregið verði úr umferð ökutækja á grannsvæði vatnsverndar.
- Lögð verði áhersla á brunavarnir og brunahólfun.
- Skilgreina upphafsstaði útivistar með greinargóðum upplýsingum um svæðið
- Skilgreina hlutverk mannvirkja innan Heiðmerkur.
- Framtíðarsýn fyrir háspennulínur innan svæðisins verði mótuð með tilliti til vatnsverndar.

Með þessu móti verður Heiðmörk aðgengilegri og öruggari fyrir alla notendur, sérstaklega börn og eldra fólk, á meðan við tryggjum

viðhaldið á öryggi neysluvatnsins. Markmiðið er að hámarka heildarávinning samfélagsins með því að sameina útivist og vatnsvernd á skynsamlegan hátt.

Minjar

Nokkuð er um fornleifar á

Heiðmerkursvæðinu. Alls eru skráðar 104 fornminjar á Heiðmerkursvæðinu. Þar af eru 72 í landi Elliðavatns og 30 í landi Hólms. Bæði er um fornminjar svo og sögu- og búsetaminjar að ræða. Ný fornleifaskráning verður unnin fyrir svæðið sumarið 2025 sem nýtist við gerð deiliskipulagsins.

Áhættumat

Unnið verður sérstakt áhættumat fyrir Heiðmörk sem verður haft til hliðsjónar við gerð deiliskipulagsins. Það áhættumat verður unnið að Verkfræðistofunni Vatnaskil.

Veðurstofa Íslands er að vinna áhættumat vegna eldgosa og annarrar jarðrænnar náttúruvár fyrir Reykjanesskaga. Höfuðborgarsvæðið fellur þar undir og er áhættumatið m.a. unnið í samræði við sveitarfélögin, það verður einnig haft til hliðsjónar.

Tengsl við aðrar áætlanir og stefnur

Vatnaáætlun 2022-2027

Rammatilskipun Evrópusambandsins um verndun vatns (Directive 2000/60/ESB) var innleidd á Íslandi 2011. Í gildi er vatnaáætlun fyrir Ísland sem felur í sér stefnumörkun um vatnsvernd.

Samþykkt um verndarsvæði vatnsbóla

Sameiginleg stefna allra sveitafélaganna á höfuðborgarsvæðinu um verndarsvæði vatnsbóla innan höfuðborgarsvæðisins. Þar koma m.a. fram skilgreiningar um landnotkun

á brunn-, grann-, fjar- og öryggissvæðum vegna grunnvatns.

Höfuðborgarsvæðið 2040

Gildandi svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins fyrir tímabilið 2015 – 2040 er sameiginleg skipulagsáætlun sveitafélaganna sjö á höfuðborgarsvæðinu. Samkvæmt svæðisskipulaginu er skipulagssvæðið innan Græna trefilsins.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040

Í aðalskipulagi Reykjavíkur er Heiðmörk skilgreind sem opið svæði (OP16). Svæði fyrir útivist, aðallega í tengslum við þéttbýli, með aðstöðu sem almennri útivist tilheyrir, svo sem stígum og áningarstöðum, auk þjónustu sem er veitt á forsendum útivistar.

Deiliskipulag Rauðhóla

Markmið deiliskipulagsins er að hlúa að svæðinu og stuðla að vernd með því að skilgreina og afmarka svæði.

Deiliskipulag Suðurlandsvegar frá Fossvöllum að Hólmsá.

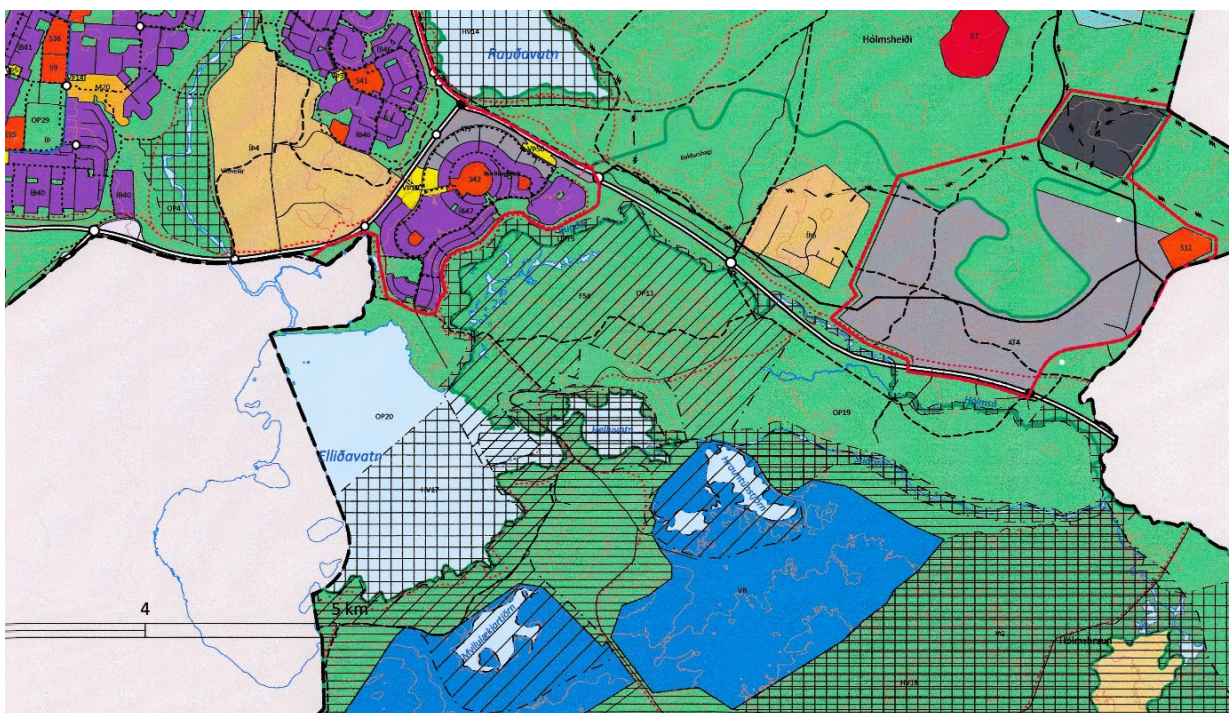
Deiliskipulagið liggur á smá kafla upp að deiliskipulagi Heiðmerkur. Markmið skipulagsins er að auka umferðaröryggi og afkastagetu Suðurlandsvegar með breikkun núverandi vegar á þeim vegkafla sem skipulagið nær til.

Deiliskipulag Heiðmerkur og Sandahóla (Garðabær)

Heiðmörk nær yfir svæði í Reykjavík, Kópavogi og Garðabæ og liggur Heiðmörk í Reykjavík að hluta til upp að Heiðmörk í Garðabæ.

Svæði á náttúruminjaskrá

Náttúruminjaskrá er skrá yfir friðlýst svæði á Íslandi og aðrar mikilvægar náttúruminjar sem ástæða þykir til að friðlýsa eða friða. Undir listanum aðrar náttúruminjar eru tvö svæði sem tilheyrja Heiðmörk í Reykjavík, þ.e.:

Mynd 2 Aðalskipulag Reykjavíkur 2040, þéttbýlisuppráttur

- 124. Elliðaárdalur, Reykjavík, Kópavogi.
- 125. Myllulækjartjörn í Heiðmörk, Reykjavík

Heimsmarkmið Sameinuðu þjóðanna

Eftirfarandi Heimsmarkmið tengjast gerð deiliskipulagsins sérstaklega:

6. Hreint vatn og hreinlætisaðstaða.

15. Líf á landi.

Umhverfisáhrif áætlunar

Fyrirhugað deiliskipulag er ekki matsskilyrt samkvæmt lögum um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021 en þar sem um vatnsverndarsvæði er að ræða þykir

mikilvægt að skoða helstu umhverfisþætti þess til þessa að tryggja verndun vatnsins. Í umhverfismatinu verður umfjöllun um vatn gerð góð skil. Aðrir umhverfisþættir sem verða skoðaðir eru vatnafar, land, líffræðilegur fjölbreytileiki, ferðamennska og útivist, heilsa og öryggi, menningaminjar.

Samráðs- og umsagnaraðilar

Samráðsfundir verða haldnir með helstu hagsmunahópum sem nota Heiðmörk til útivistar. Einnig samráð við lögbundnar stofnanir og hagsmunaaðila eins og Skipulagsstofnun, Umhverfisstofnun, Skógræktarfélag Reykjavíkur, Veitur, Heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur, Heilbrigðiseftirlit Kragans, Almannavarnir Náttúruverndarstofnun, Minjastofnun Íslands, Slökkvilið Höfuðborgarsvæðisins, Almannavarnir höfuðborgarsvæðisins, Svæðisskipulagsnefnd Höfuðborgarsvæðisins, Orkuveituna, SSH og Samband íslenskra sveitarfélaga, aðliggjandi sveitafélög og fleiri eftir atvikum.

Drög að skipulagsferli

Hér að neðan eru sett fram drög að tímalínu helstu verkáfanga og kynninga fyrir almenning:

2024	
október	Undirbúningsvinna og lýsing unnin.
nóvember	Fundur með hagsmunaaðilum
2025	
Mai	Lýsing kynnt og gerð aðgengileg. Lýsing send skipulagsstofnun og umsagnaraðilum. Skipulagstillaga í mótun.
Október - desember	Vinnslutillaga kynnt. Ópið hús þar sem vinnslutillaga er kynnt. Tillaga einnig aðgengileg á vef Reykjavíkurborgar.
2026	
Janúar	Auglýsing skipulagstillögu. Hagsmunaaðilum gefst nú sex vikur til að senda inn athugasemdir.
Febrúar	Deiliskipulagið sent til Skipulagsstofnunar ásamt athugasemdum sem bárust.
Mars	Deiliskipulag staðfest í B- deild stjórnartíðinda.

REYKJAVÍK

**Umhverfis- og
skipulagssvið**